

Udkast

Fremsat den x. marts 2014 af social-, børne- og integrationsministeren (Annette Vilhelmsen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service
(Ny indsats mod asocial adfærd m.v.)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1093 af 5. september 2013, foretages følgende ændringer:

1. § 57 c, stk. 1-2, ophæves.

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 1-3.

2. Efter § 57 c indsættes:

»Netværkssamråd

§ 57 d. Når kommunalbestyrelsen modtager dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år har begået alvorlig kriminalitet, skal kommunalbestyrelsen senest efter 7 dage indkalde den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd.

Stk. 2. På netværkssamrådet drøftes den unges behov for særlig støtte efter serviceloven, og der skal udarbejdes en handleplan for, hvilke initiativer og handlepligter der kan modvirke yderligere kriminalitet. Modtager kommunalbestyrelsen dokumentation for gentagen, alvorlig kriminalitet inden for et år, skal kommunalbestyrelsen ikke indkalde til gentagne netværkssamråd men i stedet vurdere, om der er behov for at revidere handleplanen.«

3. I § 123, stk. 1, ændres »børn og unge« til: »personer under 18 år«.

4. I § 123, stk. 1, udgår »,fiksering m.v.«.

5. I § 123 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Personer over 18 år er omfattet af § 123, stk. 1, 3, 4 og 5 samt § 123 a, hvis den pågældende er anbragt på et anbringelsessted, jf. § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse.«

6. I § 123 a, stk. 1, indsættes efter »kan«: »uden retskendelse«.

7. I § 123 a, stk. 2, indsættes efter »dertil,«: »uden retskendelse«.

8. I § 123 a, stk. 6, indsættes efter »kan«: »uden retskendelse«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 2014, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 3-8 træder i kraft 1. juli 2014.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Indhold
 - 2.1. Aftale om ”Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og konsekvens”
 - 2.1.1. Indførelse af lovkrav om netværkssamråd samt revidering af kriminalitetshandleplan
 - 2.1.2. Implementeringsprojekt
 - 2.1.3. Forsøgsprojekt ”Aftale om god opførsel”
 - 2.1.4. Mentorpulje
 - 2.2. Ændring af reglerne for magtanvendelse på anbringelsessteder
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Administrative konsekvenser for borgerne
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Hørte myndigheder og organisationer
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Dette lovforslag indeholder to hovedelementer. For det første et element rettet mod unge, der har begået kriminalitet. Og for det andet et element, der vedrører magtanvendelse overfor børn og unge samt voksne, der er anbragt på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse eller kendelse.

Regeringen har fokus på forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet, og i særdeleshed er indsatsen over for børn og unge højt prioriteret af regeringen. Det forebyggende arbejde i kommunerne og den sociale indsats, når et barn eller en ung er på afveje, skal prioriteres og forbedres.

Ungdomskriminalitet er således et problem, der skal håndteres tidligt og konsekvent i det sociale system, enten alene eller i samspil med retsvæsenet, for at undgå at unge, der er i risikozonen for at blive kriminelle, eller som er i begyndelsen af en kriminel løbebane, ender som voksne kriminelle.

Lovforslagets første del skal således understøtte en konsekvent indsats over for unge med asocial eller kriminel adfærd. Indsatsen skal ske tidligt og hurtigt, og forældre skal inddrages med det samme. Lovforslaget retter fokus på nødvendigheden af at ansvarliggøre den unge og dennes forældre, så den unge forstår og tager ansvar for konsekvenserne af sin adfærd, og så forældrene er bekendt med den unges adfærd og bakker op om den indsats, som skal hjælpe den unge tilbage på ret kurs.

Første del af lovforslaget er en udmøntning af initiativet ”Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og Konsekvens”, som er en del af satspuljeaftalen for 2014-2017. Aftalen udmøntes således både ved nærværende lovforslag og ved igangsættelse af centrale initiativer og puljer.

Det samlede satspuljeinitiativ fremgår af lovforslagets pkt. 2.1 og indeholder ud over lovgivningsinitiativet også et initiativ, der skal understøtte implementeringen af det lovgivningsmæssige tiltag, et forsøgsprojekt om Aftale om god opførsel, der er et nyt redskab til brug i SSP-regi, og en pulje til fremme af mentorer til unge, som er på vej ud i kriminalitet.

Formålet med første del af lovforslaget er at ændre serviceloven, så der indføres en bestemmelse om netværkssamråd. Bestemmelsen er rettet mod unge, der har begået alvorlig kriminalitet. Netværkssamrådet er et møde mellem kommunen og den unge, familien, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner, hvor der aftales en handleplan for, hvilke initiativer og handlepligter der kan hjælpe den unge på ret kurs igen.

Formålet med den anden del af lovforslaget er at foretage en række ændringer og præciseringer i reglerne om magtanvendelse overfor børn og unge. Således er det for det første formålet med lovforslaget at rette i ordlyden af servicelovens § 123, stk. 1, så der ikke længere er en - ikke anvendt - hjemmel til at fikserer børn og unge.

Derudover foreslås det, at der skabes hjemmel til at unge over 18 år, der er anbragt på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse eller kendelse bliver omfattet af reglerne om magtanvendelse over for børn og unge i serviceloven. En situation, hvor man på anbringelsesstedet ikke har mulighed for at gribe ind over for voldelige unge over 18 år, før end situationen har udviklet sig til, at der kan gøres brug af straffelovens bestemmelser om nødværge eller nødret, eller der er grundlag for at ringe efter politiet, er uholdbar for anbringelsesstederne, herunder for de andre anbragte børn og unge samt for personalet.

Endelig tydeliggøres det med lovforslaget, at undersøgelse af person og opholdsrum kan finde sted uden retskendelse, hvis betingelserne er opfyldt.

2.1. Aftale om "Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og konsekvens"

2.1.1. Indførelse af lovkrav om netværkssamråd samt revidering af kriminalitetshandleplanen Gældende ret

Når børn og unge begår kriminalitet, vil det ofte være udtryk for, at de har sociale problemer, som ikke alene er knyttet til kriminaliteten, eksempelvis problemer i hjemmet. Derfor vil børn og unges kriminalitet i de fleste tilfælde give anledning til at antage, at de har behov for særlig støtte efter serviceloven. Kommunen skal derfor foretage en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 for at afdække den unges støttebehov og tage stilling til, hvilke foranstaltninger, der eventuelt er behov for. Det kan eksempelvis være kontaktperson, støtte i hjemmet eller anbringelse uden for hjemmet. Støtten iværksættes primært efter servicelovens § 52 og der udarbejdes efter § 140 ligeledes en handleplan for den samlede indsats.

Særskilt for børn og unge, der har begået kriminalitet gælder følgende:

Efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2, gælder der en særskilt forpligtelse for kommunerne til at udarbejde handleplaner, og foreløbige handleplaner, for børn og unge under 18 år, som har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Det følger heraf, at den foreløbige handleplan skal udarbejdes senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet. Handleplanen skal beskrive en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet, og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge.

Reglerne om politiets underretning af de sociale myndigheder i forbindelse med sager, hvor børn under 15 år er mistænkt, følger af retsplejelovens § 821 d, stk. 1 og 2. Således skal politiet, når en mistænkt person under 15 år tilbageholdes, snarest muligt underrette kommunalbestyrelsen med henblik på, at en repræsentant fra kommunalbestyrelsen kommer til stede. Det samme gælder, når afhøring skal ske, og mistanken angår en overtrædelse af straffeloven eller et forhold, der efter anden lov kan medføre fængselsstraf. I sager mod unge mellem 15 og 18 år skal politiet underrette de sociale myndigheder om sagen, når en sigtet skal afhøres, og sigtelsen angår overtrædelse af straffeloven eller forhold, der efter loven kan medføre frihedsstraf, jf. Rigsadvokatens meddelelse

nr. 4/2007 af 12. juni 2007, rettet december 2012. Alle underretningerne om børn og unge under 18 år, der mistænkes for kriminalitet, sendes endvidere på en samlet liste én gang ugentligt til de enkelte kommuner (de såkaldte ungelister).

Kommunen skal vurdere, hvilke af de forhold, der optræder på listen, der kan karakteriseres som voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, og udarbejde handleplaner efter § 57 c for de børn og unge, der er mistænkt for at have begået dem. At en ung optræder på denne ungeliste er tilstrækkelig dokumentation til, at kommunen skal vurdere, om forholdet har en karakter, som falder ind under reglerne om foreløbige handleplaner og kriminalitetshandleplaner i servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2. Kommunen skal således ikke afvente eventuelle sigtelser eller domme.

Efter § 57 b kan der endvidere træffes afgørelse om ungepålæg, og et af kriterierne herfor er, hvis barnet eller den unge på 12-17 år har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed. Et ungepålæg pålægger barnet eller den unge konkrete handlepligter, der bidrager til en løsning af barnets eller den unges problemer, og står i rimeligt forhold til formålet. De øvrige kriterier for iværksættelse af ungepålæg er ulovligt skolefravær, alvorlige adfærdsproblemer eller at den unge nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsning af sine problemer.

Overvejelser bag lovforslaget

En ny kortlægning fra SFI viser, at forebyggelse af kriminalitet blandt unge har god effekt, hvis indsatsen inddrager flere aspekter af de unges liv, og herunder omfatter både den unge selv, familien og det miljø, de indgår i (*Systematic Review of Youth Crime Prevention Interventions*, SFI 13:11).

Derfor ønskes det at give kommunerne et redskab, der sikrer inddragelse af de relevante aktører omkring den unge, når den unge har begået alvorlig kriminalitet. Dette skal både sikre udformningen af holdbare løsninger, som de relevante personer omkring barnet eller den unge kender til og støtter op om, og det skal også tydeliggøre overfor barnet eller den unge, at deres kriminelle handling afføder en reaktion og tages alvorligt med det samme.

Samtidig peger undersøgelser på, at det eksisterende krav om udarbejdelse af kriminalitetshandleplaner ikke i praksis sikrer en målrettet indsats overfor de børn og unge, der har begået kriminalitet. Dette skyldes blandt andet, at de udarbejdes for sent eller ikke fører til relevante foranstaltninger. Det fremgår blandt andet af de undersøgelser af stikprøver fra sager om unge, der har begået kriminalitet, som Ankestyrelsen har foretaget ("*Ankestyrelsens undersøgelse af kommunernes indsats på området for unge kriminelle*", Ankestyrelsen, 2012 og 2013). Derfor ønskes det i stedet at kombinere handleplanerne med et redskab, der sikrer hurtig og aktiv handling samt involvering af de relevante personer, så den nødvendige viden er til stede og understøtter valg af relevante foranstaltninger.

Den foreslåede ordning

Netværkssamråd

Det foreslås at indføre et nyt krav om netværkssamråd, der indebærer, at kommunerne senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år har begået alvorlig kriminalitet indkalder den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et møde - et såkaldt netværkssamråd.

Personkredsen for mødet omfatter således for det første den unge selv og den eller de af forældrene, der har forældremyndigheden.

For det andet deltager relevante fagfolk på netværksmødet, eksempelvis skolelærere, der kender den unge og kan bidrage med relevant viden i forhold til at påvirke den unge i en positiv retning.

For det tredje kan en repræsentant for politiet deltage på mødet, hvis det konkret vurderes, at politiet kan bidrage til at finde frem til, hvad der er den rette sociale indsats over for den enkelte unge. Udvekslingen af personoplysninger mellem politiet og de øvrige fagpersoner i netværkssamrådet kan ske efter retsplejelovens § 115.

Herudover forudsættes kommunen for det fjerde at vurdere, hvorvidt der eventuelt er andre i den unges netværk, der kan være relevante at invitere til netværkssamrådet, eksempelvis en slægtning eller nær ven af familien, som forventes at kunne påvirke den unge positivt. Vedkommende er dog ikke forpligtet til at møde op og modtager ikke kompensation for sin deltagelse i mødet. Deltagelse af sådanne personer fra netværket forudsætter, at forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, samtykker hertil.

Udvekslingen af personoplysninger med personer fra den unges netværk og fagpersoner i forbindelse med netværkssamrådet forudsætter som hovedregel samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. nedenfor. I forhold til relevante fagpersoner kan det i visse, indledende tilfælde ske efter servicelovens § 49 a.

Udvekslingen af personoplysninger med skal ske i overensstemmelse med persondatalovens regler, herunder særligt behandlingsreglerne i lovens §§ 6-8. Efter disse bestemmelser kan videregivelse af f.eks. oplysninger om helbredsmæssige forhold, strafbare forhold og væsentlige sociale problemer bl.a. ske på baggrund af et udtrykkeligt samtykke fra den, som oplysningerne angår. Det forudsættes med lovforslaget, at der indhentes et sådant udtrykkeligt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, til eventuel videregivelse af de relevante oplysninger om den unge. Samtykket skal leve op til kravene i persondatalovens § 3, nr. 8, hvorefter samtykket skal være frivilligt, specifikt og informeret.

Kommunens identificering af, hvilke unge der er omfattet af den foreslåede ordning, sker på baggrund af politiets ugentlige ungelister. Det svarer til den måde, kommunerne i dag identificerer, hvilke unge der er omfattet af den gældende § 57 c i serviceloven om kriminalitetshandleplaner

Styrken ved netværkssamrådet er, at personer i den unges omgangskreds kan bidrage med viden og kendskab til den unge og samtidig får kendskab til den handleplan, der lægges, så de kan støtte op omkring barnet eller den unge. Samtidig ser barnet eller den unge, at den kriminelle adfærd tages alvorligt og afføder en reaktion, hvor barnet eller den unge stilles til regnskab for sin adfærd.

På netværkssamrådet aftales en handleplan for, hvilke initiativer og handlepligter der kan hjælpe den unge på ret kurs igen. Der kan være behov for foranstaltninger efter serviceloven, eksempelvis en mentorordning eller en langsigtet plan om praktik eller uddannelse. Det kan også være at forældrene eller netværket indgår aftaler om på forskellig vis at støtte op om den unges vej ud af en kriminel løbebane.

Denne handleplan er således en revideret version af den eksisterende handleplan mod kriminalitet efter § 57 c. Det foreslås, at handleplanen skal beskrive konkrete initiativer og egentlige handlepligter for den unge, forældrene og i visse tilfælde kommunen - hvis der skal træffes afgørelse om foranstaltninger – men at der også kan indgås aftaler med familien og netværket. Det eksisterende krav, om at der skal udarbejdes en foreløbig version af handleplanen inden 7 dage, bortfalder dog helt.

Denne handleplan kan indgå i eller koordineres med en eventuel allerede eksisterende handleplan efter servicelovens § 140. Foreligger der således allerede en handleplan for indsatsen, som målrettet adresserer den unges kriminalitet, ud fra andre bestemmelser, herunder handleplaner i forbindelse

med foranstaltninger efter § 52 i serviceloven, er lovens krav opfyldt, og der skal ikke udarbejdes en ny, selvstændig handleplan efter netværkssamrådet.

På netværkssamrådet kan det endvidere drøftes, hvorvidt der skal træffes afgørelse om et ungepålæg efter servicelovens § 57 b, hvis den unge er i målgruppen herfor.

Det vurderes, at det kun er hensigtsmæssigt at afholde netværkssamråd med den unge én gang inden for en kortere periode, uanset om den unge skulle begå gentagen, alvorlig kriminalitet. Dette skyldes, at formålet med netværkssamrådet blandt andet er at vise den unge, at deres kriminelle handling tages alvorligt og afføder en reaktion. Denne pointe svækkes, hvis der afholdes adskillige netværkssamråd med den unge inden for en kortere periode på et år.

Hvis den unge igen begår kriminalitet inden for en kortere periode, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der er behov for at revidere den handleplan, der blev aftalt på netværkssamrådet. Kommunalbestyrelsen er herudover også forpligtet til at overveje, om andre foranstaltninger efter servicelovens kapitel 11 er relevante – eksempelvis en anbringelse uden for hjemmet for at flytte barnet eller den unge fra det kriminelle miljø, som det kan være blevet en del af.

Kriminalitetshandleplaner

Det foreslås endvidere, at kravet om udarbejdelse af en handleplan for en indsats, der kan modvirke kriminalitet efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2, ophæves i forbindelse med, at der stilles det nye krav om at indkalde barnet eller den unge til et netværkssamråd, hvor handleplanen i stedet indgår i revideret form, jf. ovenfor. Kravet, om at der skal udarbejdes en foreløbig version af denne handleplan inden 7 dage, bortfalder dog helt.

Indførelsen af bestemmelsen om netværkssamråd understøttes af det implementeringsprojekt, der beskrives nærmere i afsnit 2.1.2.

2.1.2. Implementeringsprojekt

Da aftalen om ”Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og konsekvens” med nærværende lovforslag introducerer en ny metode i indsatsen over for unge kriminelle, iværksættes der et projekt, som skal fremme og understøtte kommunernes brug af netværkssamråd i praksis. Initiativet omfatter endvidere en evaluering af netværkssamråd og forsøgsprojektet om ”Aftale om god opførsel”, jf. afsnit 2.1.3. nedenfor.

2.1.3. Forsøgsprojekt ”Aftale om god opførsel”

Som en del af satspuljeaftalen om ”Ny indsats mod asocial adfærd – Ansvar og konsekvens” igangsættes der et forsøgsprojekt om ”Aftale om god opførsel”. Målgruppen herfor er unge med bekymrende ”asocial” adfærd, som endnu ikke er kriminelle. Projektet har til formål at opkvalificere kommunens indsats over for unge, som er i fare for at begå kriminalitet. Initiativet tager afsæt i de ungelister, der sendes til kommunerne, hvorefter det i SSP-regi vurderes, om der er behov for en indsats over for de unge på listerne, som kan siges at have udvist en ”asocial” adfærd, men som endnu ikke er kriminelle. I de tilfælde, hvor en ”Aftale om god opførsel” findes relevant, indkaldes den unge til møde sammen med sine forældre med henblik på, at der udarbejdes en skriftlig aftale om ændret adfærd - ”god opførsel”. På mødet deltager både kommunen, skolen, politiet, den unge og den unges forældre. Formålet er at sikre, at den unge bliver bevidst om problemerne ved sin adfærd og efterfølgende lover, at han eller hun ikke udviser en given asocial adfærd igen.

Det er hensigten, at initiativet – som et 3-årigt forsøgsprojekt – anvendes i 2-4 kommuner og tilhørende politikredse. Når forsøgsperioden udløber, vil forsøget blive evalueret.

2.1.4. Mentorpulje

Endvidere som led i satspuljeaftalen for 2014 etableres der en pulje til fremme af mentorer til unge, som er på vej ud i kriminalitet. Puljen afsættes til frivillige organisationer m.v., som kan søge om at etablere mentorordninger for unge på vej ud i kriminalitet. Mentorerne skal understøtte de unge i at komme ud af det miljø eller de handlemønstre, der vurderes at være risikofyldte for den unge.

2.2. Ændring af reglerne for magtanvendelse på anbringelsessteder

Gældende ret

Reglerne om magtanvendelse i serviceloven

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i servicelovens kapitel 24 over for børn og unge samt i bekendtgørelse nr. 18 af 15. januar 2013 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, omfatter unge under 18 år, der har ophold på et anbringelsessted oprettet efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6.

Udgangspunktet for den indsats, der gives efter magtanvendelsesreglerne, er, at indsatsen skal ske med respekt for barnets eller den unges integritet og selvbestemmelse, men i erkendelse af, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gribe ind i barnets eller den unges integritet.

Formålet med reglerne om magtanvendelse er således at beskytte børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder mod unødvendige overgreb og magtudøvelse. Reglerne beskriver, i hvilke situationer der undtagelsesvist må anvendes magt. Magtanvendelsen må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal begrænses til det absolut nødvendige og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Servicelovens § 123 indeholder de overordnede regler om magtanvendelse over for børn og unge og omhandler bl.a.:

- brug af sikrede afdelinger i henhold til serviceloven,
- aflåsning af værelser i sikrede afdelinger,
- isolation, fiksering m.v. af børn og unge på døgninstitutioner,
- kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation,
- undersøgelse af børn og unges person, opholdsrum samt tilbageholdelse af effekter og
- regler om registrering og indberetning af magtanvendelse over for børn og unge.

En sikret døgninstitution for børn og unge efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6, jf. § 67, og bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge § 19, stk. 2, er en døgninstitution, der omfatter mindst én sikret afdeling og eventuelt en eller flere ikke sikrede afdelinger. På en sikret afdeling er det tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåst.

I sikrede og særligt sikrede afdelinger gælder det, som for delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger, åbne døgninstitutioner og opholdssteder, at magtanvendelse kun må anvendes, hvis der er hjemmel til det, jf. § 1, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Magtanvendelse på sikrede og særligt sikrede afdelinger efter § 2 i bekendtgørelsen må kun anvendes, hvor det er absolut påkrævet. Udøvelse af fysisk magt over for et barn eller ung i sikret og særligt sikret afdeling skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

På sikrede og særligt sikrede afdelinger kan den kommunalbestyrelse eller det regionsråd, som driver institutionen, give tilladelse til, at børnene og de unges værelser på institutionen kan aflåses om natten, jf. bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet § 19, stk. 3.

I henhold til servicelovens § 123 og bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet § 20, stk. 2, kan man isolere børn og unge, der har ophold på sikrede institutioner. Børn og unge må kun isoleres, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Ved isolation forstås afsondring i aflåst rum i kortere eller længere perioder. Isolationen skal være så kortvarig og skånsom som muligt, og må ikke vare i mere end 2 timer. Der skal løbende føres tilsyn med barnet eller den unge for at sikre, at barnet eller den unge ikke skader sig selv eller andre. Aflåsning af værelser om natten betragtes ikke som isolation.

Børn og unge-udvalget kan efter servicelovens § 123, stk. 2, træffe afgørelse om kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, herunder mobiltelefon og internet, når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Ligeledes kan børn og unge-udvalget for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde forbindelsen i form af samvær eller brev-, mail eller telefonforbindelse mellem forældrene eller netværket og barnet eller den unge, jf. § 71, stk. 3, i serviceloven. Unge over 18 år, der er anbragt på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse og kendelse, er ikke omfattet af § 123, stk. 2, da Børn og Unge-udvalget ikke kan træffe afgørelse over for unge over 18 år.

For unge i varetægtsurrogat på en sikret afdeling gælder herudover særlige regler, jf. § 771 og § 772, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., i retsplejeloven om besøg og brevveksling mv., § 123, stk. 5, i serviceloven, og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 5. Henvendelser til og fra offentlige myndigheder og til og fra en eventuel advokat må dog ikke underkastes kontrol.

Opholdssteder og døgninstitutioner har ikke lovhjemmel til at træffe afgørelse om at fratage børn og unge deres mobiltelefon eller nægte dem adgang til internettet m.v. Der kan imidlertid, som led i, at barnet eller den unge har ophold i en døgninstitution eller opholdssted, opstilles regler for brugen af mobiltelefon og internet.

Dog kan kommunalbestyrelsen uden retskendelse træffe afgørelse om, at en anbragt ungs brug af telefon og internet i et konkret tilfælde skal påhøres eller overvåges, når et sådant indgreb skønnes nødvendigt af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller forhindre kriminalitet, jf. servicelovens § 137 g, hvis den pågældende unge er anbragt på et anbringelsessted, jf. § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse.

På døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger, sikrede afdelinger samt opholdssteder, kan anbringelsesstedets leder eller den, der bemyndiges dertil, træffe bestemmelse om, at der skal foretages en undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum, jf. servicelovens § 123 a, stk. 2. Det er en forudsætning for at igangsætte undersøgelsen, at der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, som betyder, at ordensbestemmelser ikke kan overholdes, eller at sikkerheden ikke kan iagttages.

Med sådanne effekter forstås effekter, som er uforsvarlige og ulovlige at være i besiddelse af, eller som kan true sikkerheden på anbringelsesstedet. Det kan f.eks. være effekter i form af euforiserende stoffer eller genstande som barberblade, knive eller andet, der kan bruges som våben. Undersøgelse af, om barnet eller den unge er i besiddelse af farlige genstande, kan ske både, når det antages, at barnet eller den unge vil bruge genstandene til at skade andre, og hvis det antages, at barnet eller den unge vil skade sig selv. Inden undersøgelsen iværksættes, skal barnet eller den unge altid høres og opfordres til af egen vilje at aflevere eventuelle effekter.

Undersøgelse af, hvilke effekter barnet eller den unge har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, skal desuden foretages så skånsomt som omstændighederne tillader, så barnet eller den unge i mindst muligt omfang oplever at blive krænket. Undersøgelsen må ikke have karakter af et uforholdsmæssigt indgreb, hvor det ubehag eller den krænkelse, som undersøgelsen må antages at forvolde, overstiger indgrebets formål.

Ved undersøgelse af et barns eller en ungs opholdsrum eller person skal der altid deltage mindst to ansatte. Kun hvis særlige omstændigheder gør det nødvendigt, kan undersøgelsen gennemføres af en enkelt ansat.

Barnet eller den unge har inden undersøgelsen ret til, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 3, at få oplyst årsagen til, at undersøgelsen iværksættes, medmindre særlige omstændigheder taler imod dette. Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 14 beskriver retningslinjerne for undersøgelse af barnets eller den unges person. I forbindelse med undersøgelsen må der ikke ske indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig beføling af legemet. Der må alene foretages klap uden på tøjet og foretages undersøgelse af lommer og sko. Dog kan barnet eller den unge blive bedt om at tage sit overtøj, hue og sko af. Undersøgelsen må kun undtagelsesvist foretages og overværes af personer af andet køn end barnet eller den unge selv, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 14, stk. 2, og servicelovens § 123 a, stk. 5.

En undersøgelse af barnets eller den unges person kan kun foretages, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, der betyder, at ordensbestemmelser på institutionen ikke kan overholdes, eller at sikkerhedshensyn ikke kan iagttages, jf. servicelovens § 123 a og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 1. I henhold til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 2, og § 23, stk. 2, omfatter 'opholdsrum' såvel værelse, skabe eller andre rum, som barnet eller den unge råder over på anbringelsesstedet.

Findes der effekter, som af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn findes uforsvarlige, kan anbringelsesstedets leder eller den, der bemyndiges dertil, træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekterne, jf. servicelovens § 123 a, stk. 6. Anbringelsesstedet skal udfærdige en liste over de genstande, der tilbageholdes.

De tilbageholdte genstande opbevares af anbringelsesstedet, med mindre der er tale om ulovlige genstande eller euforiserende stoffer, der skal afleveres til politiet. De tilbageholdte genstande udleveres ved udskrivning fra anbringelsesstedet.

Ifølge servicelovens § 123 a, stk. 1, kan der på sikrede og særligt sikrede afdelinger foretages undersøgelse af barnets eller den unges opholdsrum for effekter, når barnet eller den unge anbringes, før og efter besøg samt før og efter fravær. Undersøgelsen kan finde sted, hvis det anses for nødvendigt for at sikre ordensbestemmelser og sikkerhedshensyn. Barnet eller den unge har ret til, inden undersøgelsen foretages, at få oplyst årsagen til undersøgelsen, medmindre særlige omstændigheder taler imod dette, jf. bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, jf. § 25, stk. 3. En undersøgelse ved anbringelse, besøg og fravær forudsætter ikke, at der skal være begrundet mistanke i forbindelse med undersøgelsen.

Enhver form for anvendelse af magt skal registreres og indberettes af anbringelsesstedet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets eller den unges ophold i tilbuddet, jf. §§ 9 og 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med tilbuddet, jf. § 2 i lov om socialtilsyn. Ved magtanvendelse, der har fundet sted over for et barn eller en ung i et kommunalt eller regionalt tilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Udgangsbekendtgørelse

Der er fastsat regler om udgang i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Bekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om meddelelse af udgangstilladelser til personer over den kriminelle lavalder, der er anbragt i henhold til dom efter straffelovens § 68, § 69 og § 73.

Retsplejeloven

Retsplejeloven indeholder i kapitel 70 regler om varetægtsfængsling. Det fremgår bl.a. heraf, at retten, hvis den sigtede samtykker heri, kan bestemme, at den sigtede i stedet for varetægtsfængsling skal tage ophold i egnet hjem eller institution (varetægtssurrogat, jf. retsplejelovens § 765). For unge, der er anbragt i varetægtssurrogat på sikrede afdelinger, finder retsplejelovens § 771 og § 772, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., vedrørende besøg og brevveksling m.v. tilsvarende anvendelse.

Straffeloven

Straffelovens § 74 a, giver mulighed for, at retten kan bestemme, at en person, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, og som har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, skal undergive sig en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af to års varighed. En ungdomssanktion består typisk af tre faser:

Fase 1: Et indledende ophold i en sikret afdeling.

Fase 2: Et ophold i en døgninstitution eller et egnet opholdssted.

Fase 3: En periode i ambulans regi med tilsyn af de sociale myndigheder.

Under ophold på en sikret afdeling i fase 1 og på en døgninstitution eller et egnet opholdssted i fase 2 vil den unge være omfattet af reglerne om magtanvendelse i servicelovens § 123, § 123 a og § 123 c.

Det er alderen på gerningstidspunktet, der er afgørende for, om der kan idømmes en ungdomssanktion. Afviklingen af ungdomssanktionen kan derfor strække sig ud over det fyldte 18. år - uanset om den unge ikke har givet samtykke. Almindeligvis vil det ikke komme på tale at idømme en ungdomssanktion, hvis den tiltalte på domstidspunktet er fyldt 18 år eller forholdsvis kort tid efter fylder 18 år. Dette kan dog finde sted, hvis det bliver anset for formålstjenligt på grund af tiltaltes personlige forhold, herunder mangel på modenhed.

Straffuldbyrdelsesloven

Straffuldbyrdelsesloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 435 af 15. maj 2012 med senere ændringer, giver mulighed for, at unge under 18 år, der skal afsone en straf, anbringes i bl.a. eget hjem eller institution, jf. § 78 i straffuldbyrdelsesloven.

For så vidt angår personer over 18 år fremgår det af straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 1, at justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i eget hjem eller en institution, når:

- 1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution m.v.,
- 2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og
- 3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Efter straffuldbyrdslovens § 78, stk. 2, anbringes dømt, der er under 18 år, i institution m.v. som omhandlet i stk. 1, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

Unge, som idømmes en ubetinget frihedsstraf, kræver ofte en massiv socialpædagogisk indsats, der som udgangspunkt bedst kan varetages i særlige sociale institutioner uden for Kriminalforsorgens regi.

Det er som udgangspunkt Direktoratet for Kriminalforsorgen, der på baggrund af indstilling fra en af kriminalforsorgens afdelinger eller institutioner afgør, hvorvidt den ubetingede fængselsstraf kan udstås på en institution mv. uden for fængsel eller arresthus i henhold til straffuldbyrdslovens § 78.

Grundlovens § 72 slår fast, at boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse. Adgangen til at undersøge boligen eller føre kontrol med brevveksling og telefonsamtaler kræver således klar lovhjemmel eller en retskendelse.

Overvejelser bag lovforslaget

I henhold til den nuværende ordlyd af bestemmelsen i servicelovens § 123, stk. 1, fremgår det, at der er hjemmel til at fikserne børn, når forholdene i det enkelte tilfælde, gør det absolut påkrævet. Det er ikke hensigten, at man skal kunne fikserne børn, og der er tale om en formulering fra den gamle bistandslov, der kan føres tilbage til 1978. Da man lavede serviceloven i 1997, videreførte man den oprindelige bestemmelse fra bistandsloven.

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsen over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet samt af vejledning nr. 18 af 15. januar 2013 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, at fiksering ikke er tilladt. Ved fiksering forstås anvendelse af mekanisk tvangsmiddel i form af bælte, håndremme, fodremme eller livstykke, samt anden form for mekanisk fastspænding. Da det er angivet direkte i servicelovens § 123, stk. 1, at man må fikserne, hvis forholdene i det enkelte tilfælde, gør det absolut påkrævet, er der reelt i dag hjemmel til at fikserne børn. "Fiksering" skal derfor skrives ud af bestemmelsen i § 123, stk. 1, så der ikke lovtæknisk er hjemmel til at fikserne børn og unge.

Unge over 18 år er ikke omfattet af servicelovens regler i kapitel 24 om magtanvendelse over for børn og unge, hvis den pågældende er anbragt på et anbringelsessted, jf. § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse. Overskriften til §§ 123-123 a er "Børn og unge", mens "Voksne" er reguleret i servicelovens § 124. Der nævnes ikke aldersgrupper i § 123 og § 123 a.

Efter gældende ret har anbringelsesstedets personale ingen indgrebsmuligheder over for unge over 18 år, der er anbragt som led i en strafferetlig afgørelse eller kendelse, når de anbragt på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse og her gælder derfor alene reglerne om nødret og nødværge i straffelovens §§ 13 og 14. Det vurderes at være et problem, da denne gruppe af unge over 18 år således f.eks. ikke er omfattet af reglerne om isolation eller af reglerne om undersøgelse af person og opholdsrum m.v.

Unge over 18 år, der opholder sig på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse eller kendelse, er tvunget til at opholde sig på anbringelsesstedet, og personalet skal yde den nødvendige omsorg i den periode, hvor den unge over 18 år opholder sig på anbringelsesstedet.

Hvis unge over 18 år er til fare for sig eller andre, eller hvis deres opførsel er uforsvarlig i forhold til fællesskabet i forbindelse med deres ophold, har personalet ingen indgrebsmuligheder over for denne gruppe. Dette betyder bl.a. at der, i de situationer hvor unge er tvunget til at opholde sig i en sikret afdeling eller et åbent anbringelsessted som led i ungdomssanktionen, vil mangle muligheder for at anvende magt, f.eks. når den unge er til fare for sig selv eller andre, eller den unges opførsel er uforsvarlig i forhold til fællesskabet. Reglerne om magtanvendelse er således ud over at beskytte den voldelige unge med til at beskytte de andre børn og unge på anbringelsesstedet samt de ansatte.

En situation, hvor man på anbringelsesstedet ikke har mulighed for at gribe ind over for f.eks. voldelige unge over 18 år, før end situationen har udviklet sig til, at der kan gøres brug af nødværge eller nødret eller der er grundlag for at ringe efter politiet, er således uholdbar for anbringelsesstederne, herunder de andre børn og unge samt for de ansatte.

Forholdet mellem servicelovens § 123 a og grundlovens § 72 og mellem servicelovens § 123 a og tvangsindgrebsloven gør, at det er nødvendigt at præcisere i § 123 a at indgrebet kan ske uden retskendelse i lighed med, hvad der gælder i SEL § 123, stk. 2. Bestemmelsen er omfattet af GRL § 72 om boligens ukrænkelighed, og der er således behov for en klar lovhjemmel til at undersøge børn og unges person og opholdsrum uden retskendelse.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, at lovens kapitel 2 ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor en institution inden for den offentlige forvaltning måtte have adgang til lokaler mv., der bebos af personer, som opholder sig på institutionen, eller f.eks. måtte have adgang til efter lovgivningen mv. på det pågældende område i visse situationer at åbne post, der modtages af institutionens beboere.

Den foreslåede ordning

Det foreslås, at ”fiksering” skrives ud af bestemmelsen i servicelovens § 123, stk. 1, så der ikke lovteknisk er hjemmel til at fikserer børn ved anvendelse af mekaniske tvangsmidler i form af bælte, håndremme, fodremme eller livstykker, samt anden form for mekanisk fastspænding. Bestemmelsen opdateres således i overensstemmelse med samfundsudviklingen og praksis, så fiksering ikke længere er en mulighed over for børn og unge.

Det foreslås, at personer over 18 år, bliver omfattet af reglerne i servicelovens § 123, stk. 1, 3, 4 og 5 samt § 123 a om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, hvis de pågældende er anbragt på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, som led i en strafferetlig afgørelse eller kendelse. I den forbindelse bliver der adgang for anbringelsesstedets personale til at kunne gribe ind over for en ung over 18 år, i tilfælde hvor den pågældende er til fare for sig selv eller andre, eller den unges opførsel er uansvarlig i forhold til fællesskabet på anbringelsesstedet.

Endelig foreslås det, at det præciseres i servicelovens § 123 a, stk. 1, 2 og 6, at indgreb kan ske uden retskendelse i lighed med, hvad der gælder i SEL § 123, stk. 2.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslagets første del, der udmønter aftale om ”Ny indsats mod asocial adfærd”, forventes i alt at medføre kommunale merudgifter på 1,8 mio. kr. i 2014, og 7,2 mio. kr. i 2015 og frem herefter og finansieres af satspuljen.

Lovforslagets anden del vedr. magtanvendelse over for børn og unge indebærer ikke en kompensation for det offentlige.

Der er i forbindelse med satspuljeaftalen for 2014 afsat en ramme på 1,8 mio. kr. i 2014 samt på 7,2 mio. kr. årligt fra 2015 og frem vedrørende lovforslagets første del.

Mio. kr. 2014-pl	2014	2015	2016	2017
Stat	0	0	0	0
Kommuner	1,8	7,2	7,2	7,2
Lovforslaget i alt	1,8	7,2	7,2	7,2

Lovforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne. Eventuelt uforbrugte midler forudsættes tilbageført til satspuljen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget indeholder ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været sendt i høring hos Advokatrådet, BUPL- Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Børn og Familier, Børnesagens Fællesråd, Børne og kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Børnerådet, Danmarks Lærerforening, Den Danske Dommerforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Advokater, Dansk Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Psykologforening, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Fabu, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af statsforvaltningsjurister, ForældreLANDSforeningen (FBU), Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge, Landsforeningen Bopam, Landsforeningen af Aktive Bedsteførelde, Landsforeningen af opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen af ungdomsskoleledere, Lærernes Centralorganisation, Plejefamiliernes Landsforening, Politiforbundet, Red Barnet, Rådet for Socialt Udsatte, Socialchefforeningen, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-samrådet, TABUKA, Ungdommens Vel og Ungdomsringen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		2014: 1,8 mio. kr. 2015 og frem: 7,2 mio. kr. årligt
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter servicelovens § 57 c, stk. 1-2, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en handleplan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge, som har begået alvorlig kriminalitet. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en foreløbig handleplan senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet. Det skal i den forbindelse overvejes, om det er relevant at træffe afgørelse om ungepålæg, jf. lovens § 57 b.

Med lovforslaget ophæves bestemmelsen, da kommunalbestyrelsen fremover forpligtes til at indkalde den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd, hvor der skal udarbejdes en revideret version af den eksisterende handleplan efter § 57 c for hvilke initiativer og handlepligter, der skal iværksættes over for den unge. Der henvises til bemærkningerne nedenfor til lovforslagets nr. 2.

Til nr. 2

§ 57 d, stk. 1

Det foreslås, at der indføres et nyt krav om netværkssamråd, der indebærer, at kommunalbestyrelsen senest 7 dage efter, at den har modtaget dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, skal indkalde den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd.

Formålet med netværkssamrådet er at sikre, at der i disse tilfælde iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats, der følges løbende for at vurdere effekten, med henblik på at forpligte den unge, forældrene, netværket og andre relevante fagpersoner på en indsats, der skal hjælpe den unge ud af kriminalitet. Hermed fastholdes forældrenes og de relevante fagpersoners ansvar for den unge, samtidig med at den unge stilles til ansvar for sine handlinger.

Bestemmelsen indebærer, at kommunalbestyrelsen, senest 7 dage efter, at kommunalbestyrelsen har modtaget dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, skal indkalde den unge, den unges forældre, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner, til et netværkssamråd. Fristen på syv dage har til formål at signalere over for den unge og familien, at der reageres hurtigt på kriminaliteten. Mødet skal afholdes snarest herefter med henblik på at sikre, at der hurtigst muligt skabes grundlag for at iværksætte en indsats over for den unge.

Begrebet alvorlig kriminalitet omfatter eksempelvis vold, voldtægt, røveri, grovere former for hærværk og tyveri samt forsøg på sådanne forbrydelser. Målgruppen for netværkssamrådene er således den samme som for det eksisterende lovkrav om handleplaner efter servicelovens § 57 c.

Med ”dokumentation fra politiet” henvises til politiets underretninger til kommunen om børns og unges kriminalitet via de såkaldte ungelister, jf. afsnit 2.1.1. Dokumentationen fra politiet er et udgangspunkt for aktivt at inddrage den unge og forældrene i sagen, da underretningen i sig selv udgør et grundlag for bekymring for den unges udvikling og behov for særlig støtte.

Med fagpersoner henvises til de relevante fagpersoner, som i kraft af deres stilling og deres kendskab til den unge vil kunne bidrage til at bakke op om og kvalificere indsatsen. Det vil bl.a. være afgørende, at der indkaldes en repræsentant fra den unges skole eller uddannelsessted, da den unges skolegang vil være et væsentligt element i den unges vej ud af kriminalitet. Herudover kan der indkaldes andre personer, hvis det vurderes formålstjeneligt.

Udveksling af personoplysninger med eksempelvis personer fra netværket i forbindelse med netværkssamrådet, forudsætter indhentelse af samtykke hertil, se afsnit 2.1.1 ovenfor, *Den foreslåede ordning*. Men selve afholdelsen af netværkssamrådet forudsætter ikke indhentelse af samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, og der kan ikke klages herover. I praksis er det dog centralt, at den unge og familien frivilligt deltager i netværkssamrådet, fordi de oplever det som en god idé. Et tæt samarbejde skal sikre, at netværkssamrådet fører til tiltag, som den unge og familien støtter op om og ser som hjælpsomme i forhold til at få den unge på ret spor.

Der er således ikke direkte reaktionsmuligheder i det sociale system, hvis den unge og familien udebliver fra netværkssamrådet. I sådanne situationer vil kommunen i stedet skulle vurdere, om der er behov for yderligere foranstaltninger efter serviceloven.

§ 57 d, stk. 2

Med forslaget § 57 d, stk. 2, foreslås, at der på netværkssamrådet skal ske en drøftelse af den unges behov for særlig støtte efter serviceloven. Endvidere skal der på baggrund af drøftelserne aftales en handleplan for, hvilke initiativer og handlepligter der kan modvirke, at den unge fortsætter med at begå kriminalitet. Aftalen kan f.eks. omfatte en plan for, hvordan den unges skolegang eller ungdomsuddannelse kan sikres. Den kan også omfatte eventuelle målrettede sociale indsatser eller foranstaltninger, herunder f.eks. et kursus i vredshåndtering eller en kontaktperson. Handleplanen har til hensigt at sikre, at der iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats over for en unge, der har begået kriminalitet.

Det bemærkes, at kommunen efterfølgende har ansvaret for at tilrettelægge, koordinere og tilpasse handleplanen med den indsats, som kommunen i øvrigt er forpligtet til over for den unge som led i den generelle forpligtelse til at yde særlig støtte til udsatte børn og unge. Netværkssamrådet skal således tilrettelægges på baggrund af det kendskab, kommunen allerede har til den unge. Dette kan være tilfældet, hvis der allerede foreligger en børnefaglig undersøgelse efter § 50, og hvis der allerede er iværksat foranstaltninger efter § 52 m.v.

Hvis den unge tidligere har modtaget en foranstaltning efter § 52, skal handleplanen efter den foreslåede bestemmelse indgå i eller koordineres med den handleplan, som efter § 140 skal udarbejdes for foranstaltninger efter § 52. Hvis der under netværkssamrådet eller i den efterfølgende sagsbehandling træffes afgørelse om, at den unge skal modtage en ny foranstaltning efter § 52, kan handleplanen ligeledes koordineres med eller indgå i handleplanen efter § 140.

Det afhænger af en konkret vurdering af kriminalitetens omfang og karakter sammenholdt med de øvrige oplysninger om den unge og den unges situation, herunder oplysninger fra eksisterende børnefaglige undersøgelser, øvrige forebyggende indsatser, der allerede måtte være igangsat m.v., om der er grundlag for at træffe afgørelse om eventuelt yderligere foranstaltninger over for den unge. Det kan f.eks. være en afgørelse om, at der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse efter § 50, eller at en eksisterende undersøgelse skal opdateres. Der kan eksempelvis også træffes afgørelse om ungepålæg efter servicelovens § 57 b, såfremt betingelserne herfor vurderes at være opfyldt.

Det vurderes, at det kun er hensigtsmæssigt at afholde netværkssamråd med barnet eller den unge én gang inden for en kortere periode, uanset om barnet eller den unge skulle begå gentagen, alvorlig kriminalitet. Dette skyldes, at formålet med netværkssamrådet blandt andet er at vise barnet eller den unge, at deres kriminelle handling tages alvorligt og afføder en reaktion. Denne pointe svækkes, hvis der afholdes adskillige netværkssamråd med barnet eller den unge inden for en kort periode, eksempelvis et år.

Hvis den unge igen begår kriminalitet inden for en kortere periode, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der er behov for at revidere den handleplan, der blev aftalt på netværkssamrådet. Kommunalbestyrelsen er herudover også forpligtet til at overveje, om andre foranstaltninger efter servicelovens kapitel 11 er relevante – eksempelvis en anbringelse uden for hjemmet for at flytte barnet eller den unge fra det kriminelle miljø, som det kan være blevet en del af.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring præciserer, at magtanvendelse over for børn og unge gælder personer under 18 år. Dog indsættes der en undtagelsesbestemmelse, jf. nr. 5.

Til nr. 4

Efter den foreslåede bestemmelse ophæves reglen om, at man må fiksere børn og unge, da bestemmelsen ikke har været anvendt og ej heller er tiltænkt anvendt. Ved fiksering forstås anvendelse af mekanisk tvangsmiddel i form af bælte, håndremme, fodremme, eller livstykke, samt anden form for mekanisk fastspænding.

Til nr. 5

Den foreslåede bestemmelse sikrer, at personer over 18 år er omfattet af reglerne i servicelovens § 123, stk. 1, 3, 4 og 5, samt § 123 a om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, hvis opholdet på et anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, er led i afsoning på baggrund af en idømt foranstaltning efter straffeloven, opholdet træder i stedet for varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 765, eller opholdet er led i en idømt foranstaltning efter straffelovens § 74 a.

Til nr. 6

Den foreslåede ændring i § 123 a, stk. 1, præciserer, at personalet på en sikret afdeling uden retskendelse kan undersøge, hvilke effekter et barn eller en ung, der er anbragt i afdelingen, har i sin besiddelse i sit opholdsrum, hvis det er nødvendigt med en sådan undersøgelse for at sikre, at ordensbestemmelserne på den sikrede afdeling overholdes eller at sikkerhedshensyn iagttages.

Til nr. 7

Den foreslåede ændring i servicelovens § 123 a, stk. 2, præciserer, at anbringelsesstedets leder på døgninstitutioner, herunder sikrede afdelinger, delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, samt opholdssteder eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan træffe bestemmelse om at foretage en undersøgelse af barnets eller den unges person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde til at antage, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, hvor besiddelsen medfører, at ordensbestemmelser ikke kan overholdes, eller at sikkerhedshensyn ikke kan iagttages.

Til nr. 8

Den foreslåede ændring i servicelovens § 123 a, stk. 6, præciserer, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, uden retskendelse kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i barnets eller den unges besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at loven træder i kraft den 1. oktober 2014.

I § 1, stk. 2 foreslås det dog, at ændringerne i reglerne om magtanvendelse overfor personer på anbringelsessteder træder i kraft den 1. juli 2014.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov
[udestår]